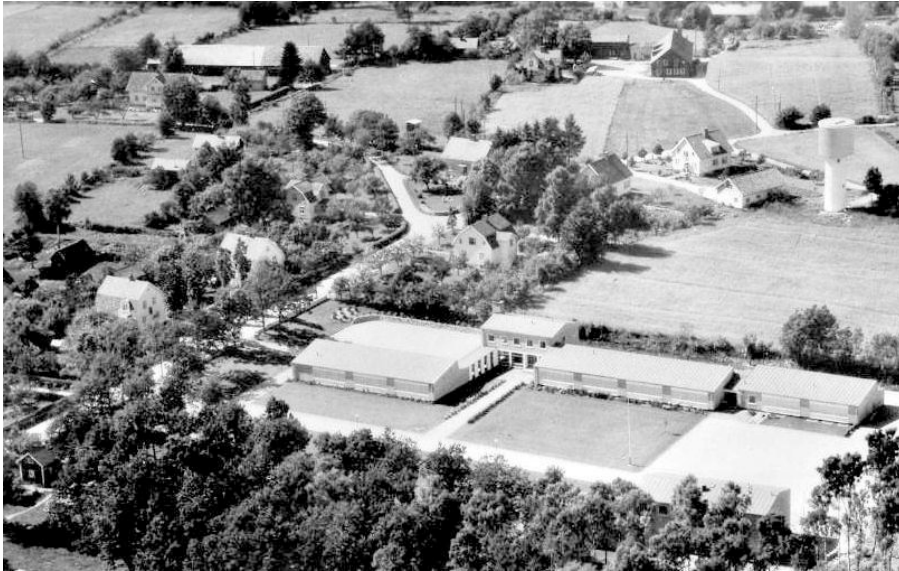

Skräddarmästare Ernst Malkolm Ståhl

Ståhls Herrskrädderi i Horred, låg i Lunnaliden mitt emot Sjöbyskolan i fastigheten Lövås. Innehavare var skräddarmästare Ernst Malkolm Ståhl, född 1892 i Hid nära Östra Frölunda, där han hade fem syskon och fadern var indelt soldat. Hustrun som hette Gerda dog 1930. Deras barn är Olle född 1928 och död 2016 samt Anna-Lisa född 1926.

Sjöbyområdet med Ståhls Herrskrädderi längst vänster i mitten av bilden. Till höger vattentornet och nertill Sjöbyskolan. Foto: från slutet av 1950-talet.

Ernst Ståhl startade sin skräddarverksamhet i Kungsäter 1919 och flyttade till Horred 1925. På framsidan av fastigheten, som fortfarande finns kvar, men delvis ombyggd, satt det en vertikal trekantig belyst skylt med texten Ståhls Herrskrädderi.

Förutom Ernst och sonen Olle, har det funnits flera anställda bl.a. Lennart Ottosson och Oskar Krantz samt ett par skräddare, som hette Larsson och Torstensson. En annan anställd var Erik Johnsson som bara var 15 år 1931, när han som gesäll lärde sig sy här. Han kom senare att öppna eget skrädderi i Skene. Efter andra världskriget, när det var som mest att göra, fanns det sju anställda, av vilka en del bodde uppe på andra våningen. De kunde bo två till tre i samma rum. Vid den här tiden var det många, som lät sy sina kläder hos en skräddare.

Tyger köptes från bland annat AB Nyborgs Yllefabrik i Norrköping. Från England importerades också tyger, sedan man hade haft besök av en försäljare därifrån. Materialkunskap var av stor betydelse för att kunden skulle få en kvalitetsprodukt.

Att vara skräddare innebar, att när man fick en beställning så vidtog måttagning, sedan följde mönsterkonstruktion och tillskärning av det utvalda tyget. Det var många steg innan kunden kom för provning. Det var således en lång procedur innan den färdiga produkten var klar.

Denna typ av sax var vanlig hos skräddarna förr i tiden.

Det som syddes var mest herrkläder, alltså kostymer, kavajer, västar, byxor, rockar och frackar.

Jag minns skräddarna, som satt med korslagda ben på ett stort bord och sydde. Andra ritade ut de olika delarna med en krita och klippte ut det som skulle sys. Det rädde gemytlighet och lugn och det fanns tid att prata.

Kunderna fanns i Horred med omnejd men, kom också från långväga orter. Speciella kunder som kan nämnas, var stadsläkaren i Göteborg, Gösta Göthlin. Även den kände geologen Lennart von Post som sysslade med mätningar i Viskadalen i början av 1940-talet var kund. Att långväga kunder kom till Horred tyder på att skräddare Ståhl var välkänd och hade gott anseende i konsten att skapa förstklassiga kläder.

Några barndomskamrater i skollådern brukade besöka skrädderiet vid påsk för att sjunga och få lite pengar. Det satt som vanligt 2-3 skräddare i skräddarställning på det stora bordet och sydde kostymer och kavajer. Sångunderhållningen uppskattades av åhörarna och då de var hyfsat givmilda, så det kunde bli några 25-öringar.

En släkting till mig hade fått ärva en mycket fin kostym, som dock var några nummer för stor. Nu skulle den sys om, och Ståhl blev väldigt imponerad av det fina tyget. Han var ofta grov i munnen och orden föll ungefär så här "kors ifrån h-e vilket fint tyg, den här kostymen syr jag om så att den passar dig och sen kan du ha den i 10 år. Då kan du komma tillbaka, så syr vi om tyget och sen kan du ta mig f-n ha den i 10 år till"

Ernst var mycket pratsam och de, som kom till skrädderiet fick finna sig i att vänta länge innan han avslutade sina telefonsamtal. Själv hade jag min skolväg i Lunnaliden utanför Ståhls och ofta fick jag höra hans uppfattning om hur det var i Horred. Speciellt minns jag hur han med ett kryddat språk klagade på underhållet av Åsbergs gata. Sällan kunde man passera skrädderiet utan att han ville prata.

Sonen Olle hade i några år en egen orkester och Ernst lär ha sagt "ja, se Olle han var ju i h-e världens bäste trumpetist". Min syster Ingela berättar att när hon gick på Hellsjöns Folkhögskola så var de några, som gick till Ståhl för att få låna hans tandemcykel. "Nej, fy f-n den lånar jag inte ut" Men efter lite övertalande där hon berättade vilka föräldrarna var så fick de låna cykeln ett par timmar.

Ståhl var mycket intresserad av fiske och har fångat åtskilliga laxar i Viskan när ingen såg det. Han hade många fruktträd i trädgården och cyklade omkring i samhället och sålde äpplen med de stora fina överst i kassen.

En gång höll det på att gå illa, när han på äldre dagar skulle plocka ner äpplen, då han blev hängande i trädet, sedan stegen ramlat ner. Som tur var fick sonen Olles fru Märta, se ett par stövlar hänga ner från äppleträdet och med hjälp av en bilist, som passerade fick de upp stegen så att han kunde komma ner oskadd. Emellanåt sågs han också cykla omkring på sin tandemcykel med olika damer baktill, som han sällskapade.

Ståhls båda barn kom också att få ett yrke inom konfektionsbranschen. Sonen Olle lärde sig skrädderiycket. Han fick senare arbete hos konfektionsföretaget Tenson i Varberg, som blev uppköpt av Mölnlycke och flyttade till Göteborg. Som kvalitetskontrollant reste han runt en stor del av världen innan han blev ansvarig för laboratoriet där man bl.a. utförde tester. Dottern Anna-Lisa arbetade bl.a. hos Wettergrens konfektion i Göteborg i många år.

Förr fanns det skräddare i nästan alla orter, men efterhand tog konfektionsindustrin över och de gamla skräddarna försvann mer och mer.

Ståhls f.d. hus, något ombyggt. Foto: K-Å Brorsson.2017.

De sista åren var skräddare Ståhl ensam kvar i företaget och han arbetade fram till 1972, då han var 80 år och hade haft kvar ett flertal gamla kunder. Verksamheten hade då pågått 47 år. Alla gamla Horredbor var bekanta med Ståhl, som var omtalad bland annat för sitt kryddade språk. Än idag berättas många intressanta episoder när hans namn kommer på tal.

*Källor: dottern Anna-Lisa Ståhl 2001 och sonen Olle Ståhl 2003.
Intervjuer med Ortsbor och egna minnen.*

Kjell-Åke Brorsson i mars 2018.